

A Nagy Háború hatása a mindennapok kultúrájának változására

Szeged, 2015. november 26-27.

A rendezvény fővédnöke Habsburg-Lotharingiai Mihály,
a Szuverén Máltai Lovagrend rendkívüli és meghatalmazott nagykövete,
a Mindszenty Alapítvány elnöke

A Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszéke, a SZAB Néprajzi
Munkabizottsága, az MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport,
valamint a Meritum Kulturális és Művelődési Közhasznú Egyesület szervezésében.

2015. november 26. (csütörtök)

Megnyitó

Szegedi Városháza díszterme, Széchenyi tér 10-12., 6720 Szeged
(10.00-11.00)

Köszöntőt mond Habsburg-Lotharingiai Mihály, rendkívüli és meghatalmazott nagykövet és
Prof. Dr. Karsai Krisztina, az SZTE rektorhelyettes asszonya

Hugo Zuckermann – Lehár Ferenc: Reiterlied

Előadja: Benedekfi István zongoraművész, az SZTE tanára, és Bónus Gábor tenor

Plenáris előadások

Szegedi Városháza díszterme, Széchenyi tér 10-12., 6720 Szeged
(11.00-12.30) elnök: Simon András

11.00-11.30 Pál József: Krízis és kritika: a nyelv funkcióvesztése a Monarchiában

11.30-12.00 Kürti László: Akasztófahumor és nacionalizmus: Manno Miltiades első
világháborús karikatúrái

12.00-12.30 Jakab Albert Zsolt: A világháború emlékezete Kolozsváron

13.30 „**Itt a lövészárkok mentén**” Képeslapok az első világháborúból című időszak kiállítás
megnyitója (SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, Folyosó Galéria,
Egyetem utca 2., 6722 Szeged)

A kiállítást megnyitja: Dr. Barna Gábor egyetemi tanár

Közreműködik: Garamvölgyi Anett, Aranypáva-díjas népzeneész

Írásbeliség, narrativitás

SZTE-BTK Kari Konferenciaterem, Egyetem utca 2., 6722 Szeged
(14.00-18.30) elnök: Vajda András

14.00–14.20 Vajda András: „Szomorú idők emléke” Az első világháború ábrázolása a paraszti
iratokban

14.20–14.40 Kiss Gábor Ferenc: Katonalevelek a Nagy Háborúból

14.40–15.00 Schill Tamás: „Két világ között” Ranga Sándor dunapataji I. világháborús levelei
15.00-15.20 Gilányi Magdolna: „Sehogy sem akar ennek a tengeri szörnynek vége lenni” Böle Kornél OP I. világháborús feljegyzései
15.20-15.40 Karácsony-Molnár Erika: „Vágtam a kozákokat koma...” Nagyotmondó katonatörténetek a Nagy Háború idejéből
15.40-15.50 Vita
15.50–16.10 Szünet
16.10–16.30 Bódán Zsolt: „Egy úr a pokolban is úr...” A hadsereg, mint a polgári élet színtere egy gyulai polgárcsalád fiainak első világháborús levelezésében
16.30–16.50 Kukkonka Judit: Szegedi iskolapadból a frontra: Kókay László naplója
16.50–17.10 Heckenast Andrea: Egy emlékkönyv utóélete
17.10-17.20 Szünet
17.20–17.40 Csapai János: Egy sárközi szanitéc első világháborús levelezése
17.40–18.00 Nagy Gábor: Emlékek és képek a Nagy Háborúból 1914-1922
18.00–18.20 Pajor Katalin: Narratív történetformák, női narratívák Az első világháború eseményeinek elbeszélése a haditudósító Kamenitzky Etelka önéletírásában
18.20-18.30 Vita

Háború hatása a hátorszáiban

SZTE Bálint Sándor terem, Egyetem utca 2., 6722 Szeged
(14.00-17.20) elnök: Simon András

14.00–14.20 Molnár Tibor: A magyarkanizsai Nagy Háborús hadikórház működése és az 1914-1918 között keletkezett katonai temetőparcella története
14.20–14.40 Cora Zoltán: Mezőgazdasági társadalombiztosítás és a Nagy Háború: „korforduló” vagy átmenet?
14.40–15.00 Orbán Imre Mihály: „A háború után sok munka vár ránk.” Egy Torontál vármegyei község helyzete az I. világháború alatt ahogy a plébános látta
15.00-15.20 Baksa Brigitta: Gazdaságirányítás a frontról, pillanatképek a katonaeletről
15.20-15.40 Borbély Tamás: Menekültkérdés az I. világháborúban Győr példája
15.40-15.50 Vita
15.50–16.10 Szünet
16.10–16.30 Somogyi László: „...ez az idő hosszú lesz, de türelemmel kell lennem szabadulásom napjáig!” Internált lét Vácon az első világháború alatt
16.30–16.50 Székelyné Kőrösi Ilona: Az első világháborúban elpusztult kárpáti falvak újjáépítése és Kecskemét részvétele az országos akcióban
16.50–17.10 Katona Csaba: Az első világháború hatása a sörgyártásra és -fogyasztásra Magyarországon
17.10-17.20 Szünet

Közösségszerveződés, egyesületek

SZTE Bálint Sándor terem, Egyetem utca 2., 6722 Szeged
(17.20-18.50) elnök: Mód László

17.20–17.40 Czeglédi Noémi: Az első világháború hatása a magyar cserkészmozgalomra
17.40–18.00 Hrotko Larissza: A politikai felelősség tudatában A női pacifista újságírás lingvisztikai elemzése

18.00–18.20 Csizmadia Edit: „A háború, a borzalmak borzalma szolgálatába lépett a nőmozgalomnak” A Feministák Szegedi Egyesületének tevékenysége a Nagy Háború első éveiben

18.20–18.40 Markos Gyöngyi: Városrész született: Szeged Kecskés István telep

18.40–18.50 Vita

19.30 „**A doberdói fa visszatér**” című film vetítése és a Meritum Egyesület bemutatkozása (Milleniumi Kávéház, Dugonics tér 12., 6720 Szeged)

2015. november 27. (péntek)

Változó társadalmi szerepek és mindennapok

SZTE-BTK Kari Konferenciaterem, Egyetem utca 2., 6722 Szeged

(9.00-12.30) elnök: Kiss Gábor Ferenc

9.00–9.20 Bödök Gergely: „A munka frontján” A nők változó társadalmi szerepe a Nagy Háború hátszínjében

9.20–9.40 Nagyillés Anikó: Hagyományos polgári női szerepek válsága a Nagy Háborúban

9.40–10.00 Závodi Szilvia: Az Uránia Országos Nővédő Egyesület első világháborús tevékenysége és tárgyi emlékei

10.00–10.20 A. Gergely András: A Nagy Háború hatása a nagy háborúk hatásai között.

Koldusképzés, trafikmutyi, slágerpiac a marginalizált kultúrávesztők körében

10.20-10.30 Vita

10.30-10.40 Szünet

10.40–11.00 Vukov Anikó Veronika: Változások a tisztálkodás terén

11.00–11.20 Fodor Fanni: A háborús mindennapok hatása egy személyiség fejlődésére: Nagy Imre az első világháborúban és a hadifogságban

11.20–11.40 Papp Barbara: „Szintén Doberdó?” Az első világháború és az örökség

11.40–12.00 Tóth Orsolya: Az Országos Hadsegélyező Hivatal és az Országos Hadsegélyező Bizottság tevékenysége kiadványaik tükrében

12.00–12.20 Szabóné Bognár Anikó: A Mollynári bakák (cs. és kir. 38. gyalogezred)

mindennapjai a fronton

12.20–12.30 Vita

Az első világháború percepciója

SZTE Bálint Sándor terem, Egyetem utca 2., 6722 Szeged

(9.00-12.10) elnök: Tóth István

9.00–9.20 Marinka Melinda: Nagykállói emlékmozaikok az első világháború hatásáról

9.20–9.40 Miklós Péter: Izsáki hétköznapiak Nagy Háború idején

9.40–10.00 Fodor Péter: Csongrád az első világháborúban

10.00–10.20 Hicsik Dóra: Szabadkai hangulatjelentés 1917-ből

10.20-10.30 Vita

10.30-10.40 Szünet

10.40–11.00 Veres Szabolcs: Az első világháború hatása a kárpátaljai magyarság életére

11.00–11.20 Falusi Norbert: Az erdélyi magyarság és az impériumváltás hatása a mindennapokban
11.20–11.40 Keményfi Róbert: A háború mint kulturális rendszer
11.40–12.00 Örsi Julianna: Katonaemlékek a Nagykunságból
12.00–12.10 Vita

Felekezeti és vallási élet a Nagy Háborúban

SZTE Petőfi Épület, fsz. 4. terem, Petőfi Sándor sgt. 30-34., 6722 Szeged
(9.00–12.10) elnök: Barna Gábor

9.00–9.20 Vass Erika: Az I. világháború hatása székelyföldi unitárius gyülekezetekre
9.20–9.40 Horváth István: A hosszúhetényi plébánia élete az I. világháborúban
9.40–10.00 Kovács Kálmán Árpád: Hódmezővásárhely reformátusai és a Nagy Háború
10.00–10.20 Szigeti Jenő: A szabadegyházi közösségek túlélési stratégiái az első világháború idején
10.20–10.30 Vita
10.30–10.40 Szünet
10.40–11.00 Vértesi Lázár: A plébánosok szerepvállalása az I. világháború hátszágának társadalomszervezésében
11.00–11.20 Tengely Adrienn: Háborús imák, énekek és ájtatosságok az Egri egyházmegyében
11.20–11.40 Frauhammer Krisztina: A katona imája Imák a katonákért
11.40–12.00 Stencinger Norbert: A katonák vallási élete a Doberdó-fennsík védelmében lezajlott harcok során
12.00–12.10 Vita

Emlékezet, gyász, hőskultusz

SZTE-BTK Kari Konferenciaterem, Egyetem utca 2., 6722 Szeged
(13.00–15.50) elnök: Jakab Albert Zsolt

13.00–13.20 Balázs Eszter: Bányai Elemér katona-író temetése és kultusza az első világháború idején
13.20–13.40 Vér Eszter Virág: „Ha sírja Bécsben van, szobra legyen Budapesten...”
Adalékok a budapesti Erzsébet-emlékmű (felállítás) történetéhez
13.40–14.00 Zima András: Elkísérés nélküli gyász Első világháborús magyar zsidó hősi halottak gyász híreinek antropológiai vizsgálata a budapesti magyar nyelvű zsidó lapokban
14.00–14.20 Törő Balázs: A sebesült hős katona mítosza
14.20–14.30 Vita
14.30–14.40 Szünet
14.40–15.00 Anka László: A tápiószecsői és a dévaványai első világháborús emlékművek bemutatása
15.00–15.20 Király Sándor: Hadirokkantak és hadiárvák hazánk egyetemlein az első világháború után
15.20–15.40 Glässer Norbert: Izraelita hadiárvák és a háború ifjúságra gyakorolt hatása
15.40–15.50 Vita

Muzealizáció, reprezentáció, örökségesítés

SZTE Bálint Sándor terem, Egyetem utca 2., 6722 Szeged
(13.00-15.40) elnök: Mód László

13.00–13.20 Ságvári György: Műtárgyak a harcterekről – múzeumok a háborúról

13.20–13.40 Megyaszai Szilvia: A Nagy Háború emlékezete napjainkban. Családi emlékezetekre épített helyi közösségi identitások püspökladányi példán

13.40–14.00 Ilyés Zoltán: Első világháborús hadászati és kegyeleti emlékek örökségesítése és a hozzájuk kapcsolódó kommemorációs aktivitás Gyimesben

14.00–14.20 Kovács László Erik: I. világháborús katonafotók és családi emléktöredékek a Fekete-Körös völgyében, Köröstárkányban

14.20-14.30 Vita

14.30-14.40 Szünet

14.40–15.00 Szabóné Bognár Anikó –Végh Katalin: A HAZATÉRNEK...1914-2014 című kiállítás rendezésének és működtetésének módszertani kérdései

15.00–15.20 Tóth István: Front és háttér a szegedi k.u.k. 46.-osok kapcsán

15.20–15.40 Mód László: Az első világháború muzealizálása egy vidéki múzeum példáján

16.00 Zárszó